

Per bé que la societat no es basi en un contracte, i per bé que no es guany res inventant-ne un per deduir-ne les obligacions socials, tots els qui reben la protecció de la societat li deuen quelcom en retorn del benefici rebut, i el fet de viure en societat fa indispensable que cadascú es vegi en l'obligació d'observar una certa línia de conducta envers la resta. Aquesta conducta consisteix, primer de tot, a no perjudicar els interessos dels altres, o més ben dit, certs interessos que, per disposició legal o consentiment tàcit, han de ser considerats com a drets; i, segonament, a suportar cadascú la càrrega que li pertoqui (fixada segons un principi d'equitat) dels treballs i sacrificis exigits per la defensa de la societat o els seus membres d'ofenses i vexacions. La societat està justificada a imposar aquestes condicions, a qualsevol preu, a aquells que preferirien incomplir-les. [...] Però no hi ha motiu per plantejar-se aquesta qüestió quan la conducta d'una persona no afecta l'interès de cap altra persona, o quan no pot afectar l'interès dels qui no volen ser afectats (sota el supòsit que les persones interessades són totes adultes i amb un grau normal d'enteniment). En tots aquests casos, l'individu hauria de tenir una perfecta llibertat, social i legal, per fer l'acció i atènyer-se a les conseqüències.

MILL. *Sobre la llibertat*, IV

1. Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules– les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas. [1 punt]
 - a) «contracte»
 - b) «llibertat legal»
3. Per què diu Mill que quan la conducta d'algú no afecta els interessos d'altra «hauria de tenir una perfecta llibertat, social i legal, per fer l'acció»? (En la vostra resposta, haureu de referir-vos als aspectes del pensament de Mill que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Mill de la relació entre individu i societat amb una altra concepció d'aquesta relació que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Supposem una acció que només pot afectar dues persones que són adultes i que lliurement hi estan d'acord. Creieu que Mill té raó quan defensa que, en aquest cas, la societat no hi ha d'intervenir? Raoneu la resposta. [2 punts]

1. Expliqueu breument les idees principals del text i com hi apareixen relacionades (entre 40 i 80 paraules). [2 punts]

Model redactat de resposta:

J.S. Mill entén que la societat té dret a exigir-li a l'individu el respecte de certes normes orientades a la protecció dels seus membres. L'únic fi que justifica l'exercici del poder és la protecció dels individus. Amb el propòsit per tant de realitzar aquest fi, la societat pot obligar-nos, per un costat, a la col·laboració mínima sense la qual la societat no funcionaria; i, per un altre, l'única finalitat per la qual el poder pot ser exercit sobre un membre contra la seva voluntat és evitar que perjudiqui els altres. D'aquesta manera, l'individu és lliure de traçar el seu pla de vida d'acord amb el seu propi caràcter, sense que ens els impedeixin els restants membres de la societat, sempre que no els perjudiquem, encara que ells puguin pensar que la nostra conducta és perversa o equivocada.

Aparell conceptual:

Condicions per a una societat lliure:

- 1) *L'individu és lliure per actuar d'acord amb el seu propi caràcter, o d'acord amb les seves pròpies creences o conviccions. sempre que no perjudiqui els altres.*

No es considera que un acte perjudica els altres quan ells pensen que la nostra conducta és boja, perversa o equivocada.

- 2) *L'individu està obligat a la col·laboració mínima sense la qual la societat no funcionaria. Una persona pot fer mal a d'altres no només per la seva acció, sinó també per la seva omissió.*

Exemples:

- *Testificar davant un tribunal de justícia.*
- *Prendre la part que li correspongui en la defensa comuna.*
- *Salvar la vida d'un semblant o protegir l'indefens.*

2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les paraules o expressions següents (entre 5 i 15 paraules en cada cas): [1 punt]

- a) «contracte» b) «llibertat legal»**

Les respostes correctes són les següents:

- a) "contracte": És un acord real o hipotètic dels membres d'un grup en relació amb els drets i obligacions de l'Estat i dels seus ciutadans.
- b) "llibertat legal": És l'espai en el qual l'individu és, per dret, lliure, és a dir, per concessió o respecte de la societat.

3. Per què diu Mill que quan la conducta d'algú no afecta els interessos d'altra «hauria de tenir una perfecta llibertat, social i legal, per fer l'acció»? (En la vostra resposta, haureu de referir-vos als aspectes del pensament de Mill que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.). [3 punts]

Les respostes apareixen en l'esquema següent:

- Connexió entre Utilitarisme i Liberalisme:

- 1) *Utilitarisme: La felicitat més gran per a la majoria.*
- 2) *Liberalisme: Tot individu és lliure de buscar el seu propi bé i pel seu propi camí, en la mesura en què no privi els altres de fer el mateix.*
- 3) *Connexió entre els dos conceptes: La humanitat surt més beneficiada consentint a cadascú viure a la seva manera que obligant-lo a viure a la manera dels altres.*

- Els principis bàsics del liberalisme de Mill:

- 1) *L'únic fi pel qual és justificable que la humanitat individualment o col·lectivament, interfereixi en la llibertat d'acció d'un qualsevol dels seus membres, és la pròpia protecció. L'única finalitat per la qual el poder pot ser exercit sobre la llibertat d'un individu, és evitar que perjudiqui els altres.*
- 2) *La llibertat humana exigeix llibertat en els nostres gustos i en la determinació dels nostres propis fins; llibertat per traçar el pla de la nostra vida d'acord amb les nostres conviccions, sempre que no perjudiquem els altres, encara quan el/s puguin pensar que la nostra conducta*

és perversa o equivocada.

- 3) *L'individu està obligat a la col·laboració mínima, perquè una persona pot causar dany a una altra no només per la seva acció, sinó també per la seva omissió.*

Model redactat de resposta:

La filosofia de Mill es caracteritza per la connexió que estableix entre els principis utilitaristes i els principis del liberalisme.

Per un costat, l'utilitarisme propugna com a criteri de la nostra conducta la felicitat més gran per a la majoria. I, per un altre, el liberalisme estableix que tot individu és lliure de buscar el seu propi bé, i que és lliure de fer-ho pel seu propi camí, sempre que no privi els altres de fer el mateix. La connexió entre tots dos conceptes es dona en el sentit en què Mill considera que la humanitat surt més beneficiada consentint a cadascú viure a la seva manera, que obligant-lo a viure a la manera dels altres.

D'aquesta manera, l'únic fi pel qual és justificable que el poder interfereixi en la llibertat d'acció de l'individu, és evitar que perjudiqui els altres, és a dir, garantir la pròpia protecció.

No obstant això, no es considera que una acció perjudica els altres, quan ells pensen que la nostra conducta és perversa o equivocada. Però, al mateix temps, es considera que es pot perjudicar o causar dany a una altra persona no només per la nostra acció, sinó també per l'omissió d'ajuda o col·laboració amb els altres.

Més enllà, per tant, del que vol dir perjudicar els altres, la llibertat humana exigeix llibertat en la determinació dels nostres fins, és a dir, llibertat per traçar el pla de la nostra pròpia vida d'acord amb les nostres conviccions.

4. Compareu la concepció de Mill de la relació entre individu i societat amb una altra concepció d'aquesta relació que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]

Les respostes apareixen en l'esquema següent: Comparació entre J.S. Mill i Aristòtil.

Aristòtil:

- *L'ésser humà és un animal polític.*
- *Només els animals i els déus poden viure sols.*
- *L'ésser humà només es realitza plenament en societat perquè pot desplegar-hi les seves potencialitats, a saber, la paraula, l'educació, el teatre, la discussió ètica i política, la reflexió.*
- *La reflexió ètica i política està orientada a establir les lleis de la ciutat en relació amb el que és just i injust.*
- *El sentit ètic es desenvolupa en societat.*

J.S. Mill:

- *El sentit ètic es desenvolupa en privat.*
- *La llibertat humana exigeix llibertat en la determinació dels nostres fins, és a dir, llibertat per traçar individualment el pla de la nostra vida d'acord amb les nostres pròpies conviccions.*
- *El poder polític únicament pot intervenir legítimament en la privacitat de l'individu amb la finalitat de protegir els altres, és a dir, únicament en la mesura en què els actes de l'individu perjudiquen*

els altres.

Model redactat de resposta:

La concepció política d'Aristòtil parteix del supòsit que només els animals i els déus poden viure sols, i que, contràriament, l'ésser humà és un animal polític. Aquest és el motiu pel qual Aristòtil pensa que l'ésser humà només pot realitzar-se en societat, perquè té l'oportunitat de desplegar-hi les seves potencialitats, a saber, la paraula, l'educació, el teatre, la discussió ètica i política, la reflexió.

Però mitjançant la deliberació ètica i política l'home no només es realitza a si mateix, sinó que també estableix les lleis que han de regir la societat d'acord amb el que és just i injust. El sentit ètic es desenvolupa, per tant, en la filosofia d'Aristòtil, en societat. No obstant això, en la filosofia de Mill, el sentit ètic es desenvolupa més aviat en l'esfera privada de l'individu, és a dir, posant l'accent no tant a la societat, sinó més aviat en l'individu.

La llibertat humana exigeix llibertat en la determinació dels nostres fins, llibertat per traçar individualment el pla de la nostra vida d'acord amb les nostres pròpies conviccions. El liberalisme de Mill exigeix que el poder polític únicament pugui intervenir legítimament en la privacitat de l'individu amb el propòsit de protegir els altres, és a dir, únicament en la mesura en què els nostres actes perjudiquin els altres.

5. **Suposem una acció que només pot afectar dues persones que són adultes i que lliurement hi estan d'acord. Creieu que Mill té raó quan defensa que, en aquest cas, la societat no hi ha d'intervenir? Raoneu la resposta. [2 punts]**

Les respostes apareixen en l'esquema següent:

- *Allò que és bo no pot entendre's en un sentit únic i absolut.*
- *Existeixen múltiples concepcions del bé.*
- *No seria per tant legítim que una determinada concepció del bé s'imposés sobre les altres.*
- *D'aquí se segueix que cadascú ha de poder ser lliure de traçar individualment el pla de la seva vida d'acord amb les seves pròpies conviccions, és a dir, d'acord amb la seva particular concepció del bé.*
- *Conseqüentment, si una persona adulta porta a terme una determinada acció, i si les conseqüències d'aquesta acció únicament li afecten si mateixa, llavors la societat no ha d'intervenir encara quan es pugui pensar que l'acció en qüestió és perversa o equivocada.*
- *Ara bé, la condició de possibilitat que cadascú pugui desenvolupar lliurement el seu pla de vida, és que els plans de vida d'uns no interfereixin en els plans de vida dels altres, és a dir, que els actes d'uns no afectin els altres.*

Model redactat de resposta:

Allò que és bo no pot ser entès en un sentit únic i absolut perquè existeixen múltiples concepcions del bé. No seria per tant legítim que una determinada concepció del bé s'imposés sobre les altres. D'aquí se segueix que cadascú ha de poder ser lliure de traçar individualment el seu pla de vida d'acord amb la seva particular concepció del bé. Conseqüentment, si una persona adulta porta a terme una determinada acció, i si les conseqüències d'aquesta acció no afecten ningú més que si mateixa, llavors la societat no

ha d'intervenir encara quan es pugui pensar que l'acció en qüestió és perversa o equivocada.

Ara bé, al mateix temps, la condició de possibilitat que cadascú pugui desenvolupar lliurement el seu pla de vida és que els plans de vida d'uns no interfereixin en els plans de vida dels altres, és a dir, que els actes d'uns no afectin o perjudiquin els altres.

2006 Setembre, Opció B, Sèrie 4

Seletac, Exercicis de Selectivitat 2008. Vicenç Vives.

